

Administracinė byla Nr. eI3-208-243/2020
Teisminio proceso Nr. 3-63-3-01130-2019-2
Procesinio sprendimo kategorijos: 41;43.7;
55.1.3; 57.3

REGIONŲ APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

SPRENDIMAS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2020 m. vasario 11 d.
Klaipėda

Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmų teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Eglės Kiaurakytės, Aušrelės Mažrimienės ir Vidos Stonkuvienės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja),

sekretoriaujant posėdžių sekretorei Vaidai Damašienei,

dalyvaujant pareiškėjos asociacijos „SOS Šilutės medžiai“ atstovams Mariui Jatkoniumi ir advokatui Sauliui Dambrauskui,

atsakovės Lietuvos žmonių su negalia aplinkos pritaikymo asociacijos atstovui advokatui Jonui Plateliui,

atsakovo Nacionalinio visuomenės sveikatos centro atstovei Romai Jovaišaitei,

viešame teismo posėdyje žodinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pareiškėjos asociacijos „SOS Šilutės medžiai“ patikslintą skundą atsakovams Šilutės rajono savivaldybės administracijai, akcinei bendrovei „Energijos skirstymo operatorius“ (ESO), Kultūros paveldo departamentui prie Kultūros ministerijos, Lietuvos automobilių kelių direkcijai prie Susisiekimo ministerijos, Lietuvos žmonių su negalia aplinkos asociacijai, Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui, akcinei bendrovei Telia Lietuva, uždarajai akcinei bendrovei „Šilutės šilumos tinklai“, uždarajai akcinei bendrovei „Šilutės vandenys“, viešajai įstaigai „Plačiąjuostis internetas“, trečiajam suinteresuotam asmeniui uždarajai akcinei bendrovei „Šiltas namas“ dėl Šilutės rajono savivaldybės administracijos 2019 m. kovo 25 d. leidimo rekonstruoti statinį(-ius) Nr. LRS-37-190325-00012 panaikinimo.

Teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą,

n u s t a t ė:

Pareiškėja asociacija „SOS Šilutės medžiai“ patikslintu skundu teismo prašo panaikinti Šilutės rajono savivaldybės administracijos 2019 m. kovo 25 d. leidimą rekonstruoti statinį(-ius) Nr. LRS-37-190325-00012, išduotą pagal Martyno Jankaus, Lauko, Miško, Sodo gatvių Šilutės mieste rekonstravimo projektą.

Nurodo, jog asociacijos „SOS Šilutės medžiai“ įstatuose numatyti vieni iš jos steigimo tikslų – aplinkos apsauga, kultūros vertybių apsauga, viešojo intereso gynimas, todėl ji turi teisę kreiptis į teismą dėl galimai pažeistų jos teisių ir interesų ir viešojo intereso gynimo.

Argumentuoja, jog skundo reikalavimas susijęs tiek su viešojo intereso gynimu, tiek ir su fizinių asmenų, kuriuos vienija pareiškėja, interesais. Teigia, jog ji turi subjektinę teisę kreiptis į teismą remiantis Orhuso konvencija ir Europos parlamento ir tarybos 2006 m. rugsėjo 6 d. reglamento (EB) Nr. 1367/2006 nuostatomis. Tvirtina, kad įgyvendinant Šilutės rajono savivaldybės administracijos Šilutės miesto M. Jankaus, Lauko ir Sodų gatvių rekonstravimo projektą (toliau – Projektas) bus padarytas poveikis aplinkai, numatyta pašalinti medžius. Teigia, jog Šilutės mieste numatytas gatvių ir šaligatvių rekonstrukcija ir pertvarkymas, įrengiant žiedinę sankryžą, yra su aplinkos apsauga susiję sprendimai.

Nurodo, jog Šilutės rajono savivaldybės administracijos patvirtintą Šilutės miesto M. Jankaus Sodų, Lauko ir P. Jakšto gatvių techninių projektų parengimo projektavimo užduotis yra nepatvirtinta, todėl jos pagrindu negalėjo būti rengiami projektai, o parengti projektai yra neteisėti. Projektuotojas negalėjo parengti projektą pagal neparengtą projektavimo užduotį, o atsakovė negalėjo išduoti 2019 m. kovo 25 d. leidimą rekonstruoti statinį(-ius) Nr. LRS-37-190325-00012 (toliau – Statybos leidimas). Pažymi, jog atsakingo asmens parašu nepatvirtintas dokumentas (taip pat ir projektinė užduotis, kuri yra užsakovo užsakymas projektuotojui, nelaikytinas oficialiu dokumentu. Projekto rengimas nesant patvirtintos techninės užduoties, kurioje numatomi esminiai reikalavimai projektui, prieštarauja ne tik teisės aktams, bet ir bendram protingumo principui. Teigia, jog projektavimo užduotyje nėra numatytas sprendinys dėl žiedinės sankryžos įrengimo, dėl to Projekto rengėjas UAB „Šiltas namas“ Martyno Jankaus gatvės Šilutės mieste rekonstravimo projekte nepagrįstai suprojektavo žiedinę sankryžą ir šio Projekto įgyvendinimui neteisėtai buvo išduotas skundžiamas Statybos leidimas. Tvirtina, jog tokie veiksmai neatitinka Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 24 straipsnio 3 dalyje numatytų reikalavimų.

Teigia, jog atliekant eismo auditą nebuvo atlikta transporto srauto intensyvumo matavimai, Kelių saugumo audite nepasisakoma apie būtinybę įrengti žiedinę sankryžą. Pateikti 2007-2016 metų užregistruotų eismo įvykių duomenys tiesiogiai nurodo tik vieną įvykį norimos įrengti žiedinės sankryžos zonoje. Audito ataskaitos lentelėje 1.1 nurodyti įskaitiniai eismo įvykiai Nr. 3 ir Nr. 4 ir lentelėje 1.2 nurodytas eismo įvykis Nr. 10 įvyko neaišku kurioje M. Jankaus gatvės vietoje, todėl pateiktas eismo įvykių sąrašas nesudaro pagrindo projektuoti M. Jankaus – Sodų – Miško gatvių sankirtoje žiedinės sankryžos. Teigia, jog pagal parengtą Projektą naujai suprojektuota žiedinė sankryža ir jos konstrukcijos elementai neišsitenka dabartinio gatvių tinklo ribose. Didelę dalį žaliojo ploto, esančio M. Jankaus gatvės sankirtos su Sodų bei Miško gatvėmis zonoje, pagal Projektą numatyta išgrįsti trinkelėmis ir paversti pėsčiųjų taku. Nurodo, kad numatoma įrengti naują gatvės konstrukcijos dalį ten, kur jos anksčiau nebuvo. Projektu yra keičiami pačios gatvės, kaip statinio, matmenys: plotis, aukštis, ilgis.

Argumentuoja, jog Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad suinteresuotos visuomenės teisė įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo. Teigia, jog Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ABTĮ) 55 straipsnio 1 dalyje nustatyta blanketinė norma – įstatymų nustatytais atvejais – yra atskleista Aplinkos apsaugos įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje, kurioje šie atvejai nustatyti taip: dėl viešojo intereso gynimo užginčijant sprendimų, veiksmų ar neveikimo aplinkos ir jos apsaugos bei gamtos išteklių naudojimo srityje materialinį ar procesinį teisėtumą. Prašo kreiptis į Konstitucinį Teismą, jei teismui kyla abejonė ar byloje taikytinos ABTĮ 5 straipsnio 3 dalies 2 punkto ir 55 straipsnio 1 dalies nuostatos, kiek jos tiesiogiai neužtikrina asmenų teisės kreiptis į teismą aplinkos apsaugos klausimais ginant viešąjį interesą, nepažeidžia Konstitucijos 54 straipsnio 1 dalies, 6 straipsnio ir 138 straipsnio 3 dalies, o taip pat Orhuso konvencijos ir Aplinkos apsaugos įstatymų nuostatų.

Nurodo, jog apie skundžiamą statybos leidimą sužinojo 2019 m. gegužės 15 d., gavusi atsakovės 2019 m. gegužės 15 d. raštą su statybos leidimu. Per mėnesį padavė skundą Lietuvos

administracinių ginčų komisijos Klaipėdos skyriui (toliau – Komisija), prašydama panaikinti Statybos leidimą ir Šilutės rajono savivaldybės mero 2019 m. vasario 25 d. raštą, kuriuo atsisakoma priimti projektinį pasiūlymą dėl žiedinės sankryžos M. Jankaus gatvėje neįrengimo. Pareiškėjos abu reikalavimai buvo susiję su tuo pačiu atsakovės vykdomu Projektu – Komisijai buvo pateiktas vienas bendras skundas dėl administracinių aktų panaikinimo. Komisija 2019 m. birželio 28 d. sprendimu iš dalies patenkino skundą. Ginčų komisija panaikino Šilutės rajono savivaldybės mero rašto Nr. R3-(2.1.19.)-951 dalį, o bylos dalį dėl reikalavimo panaikinti Statybos leidimą, nutraukė kaip nepriskirtiną Komisijos kompetencijai. Komisijai priėmus sprendimą, ji nedelsiant kreipėsi su skundu į teismą dėl Statybos leidimo panaikinimo. Skundą teismui padavė 2019 m. liepos 1 d., Prašymą grindžia tuo, jog suklydo dėl ginčo priskirtinumo teismui, terminą praleido nežymiai, skundą Ginčų Komisijai rašė ne advokatas, prašo pripažinti, kad terminą praleido dėl svarbios priežasties ir atnaujinti praleistą skundo padavimo teismui terminą.

Pareiškėjos atstovai patikslinto skundo argumentais prašo patikslintą skundą patenkinti.

Atsakovė Šilutės rajono savivaldybės administracija atsiliepimu su patikslintu skundu nesutinka ir prašo jį atmesti kaip nepagrįstą. Nurodo, jog pareiškėjai skundžiamas aktas teisiųjų pasekmių nesukelia, ji nepagrindžia, kaip Statybos leidimas pažeidžia ar pažeis jos subjektyvias teises ar įstatymų saugomus interesus. Teigia, jog teismų praktikoje dėl visuomenės narių teisės kreiptis į teismą remiantis Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2 ir (ar) 3 dalies nuostatomis, organizacijos narių teisės ir įstatymų saugomi interesai gali būti apginti per pareiškėjai suteikiamus įgalinimus ginti viešąjį interesą. Tokioje byloje organizacija veikia savo vardu (kaip pareiškėja), bet iš esmės dėl kitų asmenų (tiek esančių, tiek nesančių organizacijos nariais), visuomenės (jos dalies) ar valstybės teisėms ir teisėtiems interesams galbūt padaryto pažeidimo, kurio pašalinimas yra viešojo intereso reikalas. Pažymi, jog pagal ABTĮ 5 straipsnio 3 dalies 2 punktą, 55 straipsnį, asmenų įgalinimai (teisė) ginti viešąjį interesą turi būti nustatyti įstatyme. Jei tokia teisė įstatymu nesuteikta, toks asmuo neturi teisės kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo, o teismas neturi pareigos nagrinėti tokio pareiškimo. Teigia, jog pareiškėja ginčija statybą leidžiantį dokumentą, tačiau nei Statybos įstatymas, nei kiti įstatymai pareiškėjai nesuteikia teisės ginti viešąjį interesą, skundžiant išduotą Statybos leidimą. Statybos įstatymo 27 straipsnio 24 dalyje apibrėžtas asmenų ratas, turinčių teisę kreiptis į teismą dėl statybą leidžiančio dokumento galiojimo panaikinimo, tarp kurių nėra subjekto, ginančio viešąjį interesą. Tvirtina, jog pareiškėja nėra tinkamas subjektas kreiptis į teismą dėl statybą leidžiančio dokumento galiojimo panaikinimo. Neigia pareiškėjos teisę ginti viešąjį interesą remiantis Orhuso konvencija. Nesutinka su pareiškėjos argumentais, jog vykdamas Projektą bus pašalinti medžiai, kurie nėra pripažinti šalintiniais, o žiedinės sankryžos įrengimas nenumatytas Projekte. Nurodo, jog dalis M. Jankaus gatvėje esančių medžių turi būti pašalinti, Projekte nurodyta, kad medžiai, kurių nepavyks išsaugoti, bus atsodinti (Projekto 9 lapas), žiedinės sankryžos įrengimas taip pat numatytas Projekte (Projekto 6-9 lapai). Pareiškėja teigdamas, kad Statybos leidimas išduotas neteisėtai, nekvestionuoja Projekto, kurio pagrindu statybos leidimas išduotas, teisėtumo, t. y. Projekto neginčija. Pareiškėjos pozicija, kad įgyvendinant Projektą bus padarytas poveikis aplinkai yra nepagrįsta teisiniais argumentais, paremta vien tik prielaidomis. Iš skundo neaišku kokiais pagrindais Statybos leidimas pripažintinas neteisėtu ir naikintinu.

Nurodo, jog pareiškėja, būdama rūpestinga ir atidi, nuo 2019 m. gegužės 15 d. turėjo galimybę laiku imtis galbūt pažeistų savo teisių gynybos, gauti reikalingą konsultaciją ir, nepažeidžiant termino, kreiptis teisminės gynybos. Teigia, jog aplinkybė, kad ji kreipėsi į netinkamas institucijas ar kitaip netinkamai gynė savo teises, negali būti pripažinta svarbia aplinkybe atnaujinti praleistą terminą skundui pateikti. Tvirtina, jog teisinio išsilavinimo nebuvimas negali būti pripažintos svarbiomis aplinkybėmis atnaujinti praleistą terminą kreiptis į teismą. Nurodo, jog pareiškėja naudojasi kvalifikuoto teisininko, advokato pagalba, kuriam, kaip asmeniui, užsiimančiam teisine veikla, turėjo būti žinoma Statybos leidimo apskundimo tvarka ir terminai,

nepateikė objektyvių, nuo jo valios nepriklausančių priežasčių, sutrukdžiusių jai laiku kreiptis į teismą teisminės gynybos.

Atsakovė uždaroji akcinė bendrovė „Šilutės šilumos tinklai“ atsiliepimu prašo bylą spręsti teismo nuožiūra. Nurodo, jog pareiškėjos skunde nurodyti argumentai nesusiję su jos kompetencija. Teigia, jog rekonstruojamose Martyno Jankaus, Sodų, Lauko, Miško gatvėse šilumos tinklų nėra, todėl papildomų sąlygų Projektų rengimui neturėjo.

Atsakovas Nacionalinis visuomenės sveikatos centras atsiliepimu prašo bylą spręsti teismo nuožiūra. Nurodo, jog pareiškėjos skunde išdėstyti argumentai nepatenka į atsakovės kompetenciją.

Atsakovo Nacionalinio visuomenės sveikatos centro atstovė prašo bylą spręsti teismo nuožiūra.

Atsakovė akcinė bendrovė „Energijos skirstymo operatorius“ (ESO) atsiliepimu prašo skundą atmesti kaip nepagrįstą. Nurodo, jog Šilutės rajono savivaldybės administracija pateikė suderinimui parengtą Projektą, kurio sprendiniai dėl elektros tinklų rekonstrukcijos atitiko ESO išduotas perkėlimo sąlygas. ESO, įvertinęs Projekto dalį dėl elektros tinklų rekonstravimo techninių sprendinių, šią Projekto dalį suderino. Derinti kitų Projekto sprendinių, tame tarpe ir pareiškėjos nurodomų sprendinių dėl grupės medžių pašalinimo, ESO neturi nei teisės, nei pareigos. Pažymi, jog pareiškėjai nei Statybos įstatymas, nei kiti įstatymai nesuteikia teisės ginti viešąjį interesą, skundžiant išduotą statybos leidimą. Pareiškėja nėra tinkamas subjektas kreiptis į teismą dėl statybą leidžiančio dokumento galiojimo panaikinimo, todėl vien šiuo pagrindu pareiškėjos skundas turėtų būti atmestas.

Atsakovė viešoji įstaiga „Plačiajuostis internetas“ atsiliepimu prašo skundą atmesti kaip nepagrįstą. Nurodo, jog pareiškėja nėra tinkamas subjektas kreiptis į teismą dėl statybos leidimo panaikinimo ir tokiu būdu ginti viešąjį interesą.

Atsakovas Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos atsiliepimu prašo skundą atmesti kaip nepagrįstą. Nurodo, jog pareiškėja nepagrindžia kaip prašomas panaikinti statybą leidžiantis dokumentas konkrečiai pažeidžia jos teises ir teisėtus interesus. Teigia, jog pareiškėja skunde neįvardijo konkretaus savo, kaip asociacijos, teisės ar teisėto intereso pažeidimo, patvirtinančios, jos materialinį teisinį suinteresuotumą paduoti skundą teismui. Tai reiškia, kad jos valia yra nukreipta į viešojo intereso gynimą, deklaruodama, kad į teismą kreipėsi dėl pažeidimų aplinkosaugos srityje, nagrinėjamu atveju nepagrindė, kad ginčo statyba yra laikoma turinčia didelį poveikį aplinkai ar patenka į Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo nustatytą Planuojamos ūkinės veiklos, kurios poveikis aplinkai privalo būti vertinamas, rūšių sąrašą ar Planuojamos ūkinės veiklos, kuriai turi būti atliekama atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo rūšių, sąrašą. Nurodo, jog Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos (toliau – Departamentas) Klaipėdos skyrius, 2018 m. sausio 3 d. išdavė specialiuosius paveldosaugos reikalavimus Projekto rengimui. Departamento Klaipėdos skyrius 2019 m. kovo 6 d. nepritarė rekonstravimo Projektui bei pagal kompetenciją pateikė pastabas. Nurodo, jog atsižvelgiant į tai, kad Projekto sprendiniai buvo pakoreguoti pagal Departamento Klaipėdos skyriaus 2019 m. kovo 6 d. pateiktas pastabas bei atitiko skyrius 2018 m. sausio 3 d. išduotus specialiuosius paveldosaugos reikalavimus, Departamento Klaipėdos skyrius 2019 m. kovo 22 d. pagal kompetenciją Projektui pritarė.

Atsakovas Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos prašo skundą atmesti kaip nepagrįstą. Nurodo, jog į Projekto tikrinančių subjektų sąrašą Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos (toliau – Kelių direkcija) buvo įtraukta tuo pagrindu, kad viena iš rekonstruojamų Šilutės miesto gatvių jungiasi su valstybinės reikšmės keliu. Pažymi, jog Martyno Jankaus – Miško – Sodų gatvių sankirtoje sankryžos įregimas yra tiek už valstybinės reikšmės krašto kelio Nr. 165, tiek už jo apsaugos zonos ribų. Teigia, jog tai lemia, kad Kelių direkcija, kaip valstybinės reikšmės krašto kelio Nr. 165 valdytoja, neturėjo prerogatyvos vertinti

vietinės reikšmės kelių projektavimo sprendinių, nes Kelių direkcijos kompetencija projekto vertinimo procese baigėsi vietinės reikšmės kelio jungimosi su valstybinės reikšmės keliu vietoje. Teigia, jog ginčo Projektu nebuvo numatyta nei valstybinės reikšmės kelio (jo atkarpos ar šioje vietoje esančios sankryžos) rekonstrukcija, nei kapitalinis remontas, Kelių direkcija, patikrinusi ginčo Projekto dalį vietinės reikšmės kelio gretimybės su valstybinės reikšmės keliu aspektu, neatitiktis Statybos įstatymo ir kitiems teisės aktams, nenustatė, o vertinti vietinės reikšmės kelių (miesto gatvių) rekonstrukcijos Projekto sprendinių neturėjo įgalinimų ir kompetencijos, todėl IS „Infostatyba“ 2018 m. spalio 30 d. paskelbė apie pritarimą statinio Projektui. Tvirtina, kad jos duotas pritarimas statinio projektui nepažeidžia teisės aktų reikalavimų.

Atsakovo Lietuvos žmonių su negalia aplinkos pritaikymo asociacijos atstovas argumentuoja, jog skundo reikalavimas nepagrįstas.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

Administracinės bylos dalykas – Šilutės rajono savivaldybės administracijos 2019 m. kovo 25 d. leidimo rekonstruoti statinį(-ius) Nr. LRS-37-190325-00012, išduoto Martyno Jankaus, Lauko, Miško, Sodo gatvių Šilutės mieste rekonstravimo projektui, teisėtumo ir pagrįstumo nustatymas.

Pareiškėja asociacija „SOS Šilutės medžiai“ skundu prašo atnaujinti praleistą terminą paduoti skundą teismui. Nurodo, jog apie skundžiamą Statybos leidimą sužinojo 2019 m. gegužės 15 d. ir skundą dėl šio leidimo panaikinimo Ginčų Komisijai padavė laiku, Komisija neatsisakė priimti skundo reikalavimą kaip nepriskirtiną jos kompetencijai ir tik sprendimu 2019 m. birželio 28 d. konstatavo, kad šis reikalavimas nepriskirtinas jos kompetencijai. Po Komisijos sprendimo nedelsė kreiptis į teismą, terminas praleistas nežymiai, skundą Komisijai parengė ne advokatas, todėl prašo termino praleidimo priežastį suklydimą dėl ginčą nagrinėjančios institucijos ir kitų aplinkybių pripažinti svarbia ir atnaujinti praleistą skundo padavimo teismui terminą.

ABTĮ 29 straipsnio 1 dalis nustato, kad jei specialus įstatymas nenustato kitaip, skundas (prašymas, pareiškimas) administraciniam teismui paduodamas per vieną mėnesį nuo skundžiamo teisės akto paskelbimo arba individualaus teisės akto ar pranešimo apie veiksmą (atsisakymą atlikti veiksmus) įteikimo suinteresuotai šaliai dienos. Pagal ABTĮ 30 straipsnio 1 dalį, pareiškėjo prašymu administracinis teismas skundo padavimo terminą gali atnaujinti, jeigu bus pripažinta, kad terminas praleistas dėl svarbios priežasties ir nėra aplinkybių, nurodytų šio įstatymo 33 straipsnio 2 dalies 1–8 punktuose.

Svarbiomis termino skundai paduoti praleidimo priežastimis laikytinos objektyvios, nuo asmens valios nepriklausančios aplinkybės, apribojusios jo galimybes efektyviai pasinaudoti teisminės gynybos teise (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. gegužės 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. TA⁴⁴⁴-48/2012 ir kt.). Praleistas terminas gali būti atnaujinamas tik išimtiniais atvejais, jeigu jo praleidimo priežastys tikrai buvo svarbios, ekstraordinarios. Pareiškėjai visus teiginius dėl termino praleidimo privalo pagrįsti objektyviais duomenimis (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. birželio 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. TA⁸⁵⁸-44/2011), tačiau spręsti, kokias priežastis, dėl kurių buvo praleistas terminas, pripažinti svarbiomis, kokias – nesvarbiomis, paliekama teismo diskrecijai, atsižvelgiant į faktines konkrečios bylos aplinkybes (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. balandžio 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁵²⁵-327/13). Pagal administracinių teismų praktiką sprendžiant praleisto skundo padavimo termino atnaujinimo klausimą svarbu atsižvelgti, ar siekdamas apginti savo pažeistas teises asmuo paisė sąžiningumo, rūpestingumo ir atidumo reikalavimų (pvz.,

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. birželio 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁵⁰²-499/2013, 2015 m. rugsėjo 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS-986-552/2015, 2019 m. gegužės 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS-261-552/2019). Kiekvienu konkrečiu atveju vertinant, ar pareiškėjas nėra praleidęs termino kreiptis į administracinę teisimą, būtina nustatyti termino kreiptis į administracinę teisimą eigos pradžią (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 m. vasario 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS¹⁴⁶-104/2010; 2010 m. liepos 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁵⁵⁶-395/2010). Taip pat aktualu ir praleisto termino trukmė, t. y. ar terminas buvo praleistas nežymiai, ar nuo termino eigos pradžios praėjo ilgas laikas.

Nustatyta, jog apie skundžiamą Statybos leidimą pareiškėja sužinojo 2019 m. gegužės 15 d. Ginčų Komisijoje 2019 m. birželio 6 d. priimtas pareiškėjos 2019 m. birželio 4 d. patikslintas skundas dėl Statybos leidimo panaikinimo. Komisija 2019 m. birželio 28 d. sprendimu pareiškėjos skundą patenkino iš dalies. Panaikino Šilutės rajono savivaldybės mero rašto Nr. R3-(2.1.19.)-951 dalį, o bylos dalį dėl reikalavimo panaikinti Statybos leidimą nutraukė kaip nepriskirtiną Komisijos kompetencijai. Skundą teismui dėl Statybos leidimo panaikinimo pareiškėja padavė 2019 m. liepos 2 d., praleidusi skundo padavimo teismui terminą. Iš šių duomenų matyti, jog pareiškėja nedelsė, buvo rūpestinga, siekė operatyviai ginti galimai pažeistas teises, tačiau skundą paduodama suklydo dėl ginčą nagrinėjančios institucijos, nes skundą padavė Ginčų komisijai, o ne teismui. Nepaneigta pareiškėjos nurodyta aplinkybė, jog skundą komisijai parengė ne advokatas. Tuo atveju, jeigu Komisija būtų atsisakiusi priimti pareiškėjos skundo reikalavimo dalį dėl Statybos leidimo panaikinimo, pareiškėja būtų galėjusi nepraleidusi termino paduoti skundą teismui. Komisija, skundą priėmusi ir nagrinėdama tik galutiniu sprendimu pasisakė dėl skundo nepriskirtinumo jos kompetencijai ir šiais veiksmais suklaidino pareiškėją, dėl to ji laiku nepadavė skundo teismui. Teisėjų kolegija įvertinusi nurodytas aplinkybes, sprendžia, jog skundo padavimo terminas praleistas dėl svarbios priežasties, todėl vadovaujantis teisingumo, sąžiningumo kriterijais, prašymas atnaujinti praleistą skundo padavimo terminą tenkintinas (ABTĮ 30 straipsnis).

Teisė kreiptis į teisimą teisminės gynybos yra fundamentali asmens teisė, pripažįstama tiek nacionalinių (Lietuvos Respublikos Konstitucijos straipsnio 1 dalis, Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 4 straipsnio 1 dalis, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 5 straipsnio 1 dalis), tiek tarptautinių teisės aktų (Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 2 straipsnio 3 dalis, Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos straipsnio 1 dalis, 13 straipsnis). Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ABTĮ) 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad kiekvienas suinteresuotas subjektas turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teisimą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas. Teisė kreiptis į teisimą yra įtvirtinta Konstitucijos 30 straipsnio 1 dalyje, tačiau Konstitucijoje yra įtvirtintos ne tik teisės, bet ir pareigos. Konstitucijos 28 straipsnyje yra nurodyta, kad įgyvendindamas savo teises ir naudodamasis savo laisvėmis, žmogus privalo laikytis Konstitucijos ir įstatymų, nevaržyti kitų žmonių teisių ir laisvių. Teisė kreiptis į teisimą gali būti įgyvendinta įstatymų, šiuo atveju Administracinių bylų teisenos įstatymo, nustatyta tvarka. reikalavimų (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. balandžio 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS-226-438/2019 ir kt.).

Pagal ABTĮ 3, 5 ir 55 straipsnio normas administracinis teismas sprendžia viešojo administravimo srities ginčus pagal suinteresuoto subjekto kreipimąsi į teisimą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas arba įstatymų nustatytais atvejais pagal įstatyme nustatytų subjektų kreipimąsi į teisimą, kad būtų apgintas viešasis interesas arba apgintos valstybės, savivaldybės ir asmenų teisės bei įstatymų saugomi interesai. Abiem atvejais (tiek ginant savo teisę, tiek ginant viešąjį interesą) yra svarbus į teisimą besikreipiančio asmens teisinio suinteresuotumo, kaip tai yra suprantama pagal teisės aktus, nustatymas. Teisiniu

suinteresuotumui konstatuoti gali pakakti to, kad teismo sprendimas, kurio prašo pareiškėjas, objektyviai vertinant, tiesiogiai ar netiesiogiai gali paveikti pareiškėjo teisinį statusą, jo teises ir pareigas, teisėtus interesus.

Proceso šalies suinteresuotumo klausimas yra susijęs su viena iš ABTĮ 33 straipsnio 2 dalyje įtvirtintų procesinių prielaidų ir sąlygų kreiptis į teismą, būtent su tuo, ar skundas (prašymas, pareiškimas) nėra nenagrinėtinas teismų šio įstatymo nustatyta tvarka. Šis vertinimas svarbus ypač tais atvejais, kai suinteresuotumas nėra akivaizdus. Skunde pareiškėja nekonkretizavo subjektinio suinteresuotumo siekdama pradėti procesą ginčijant administracinę aktą statybos leidimą rekonstruoti kelius (gatves), todėl priėmus jos skundą buvo suteikta galimybė pagrįsti savo teisinį suinteresuotumą, nurodant, kaip pažeistos ir kaip būtų apgintos jos teisės ir ar ji turi teisę ginti viešąjį interesą.

Dėl pareiškėjos teisės kreiptis į teismą ginant viešąjį interesą, nurodytina, jog pagal ABTĮ 5 straipsnio 3 dalies 2 punktą teismas imasi nagrinėti administracinę bylą įstatymų nustatytais atvejais pagal prokuroro, viešojo administravimo subjektų, organizacijų ar fizinių asmenų pareiškimą dėl viešojo intereso arba valstybės, savivaldybės ir asmenų teisių bei įstatymų saugomų interesų gynimo. ABTĮ 55 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad įstatymų nustatytais atvejais prokuroras, viešojo administravimo subjektai, organizacijos ar fiziniai asmenys gali kreiptis į teismą su pareiškimu, kad būtų apgintas viešasis interesas arba apgintos valstybės, savivaldybės ir asmenų teisės bei įstatymų saugomi interesai. Nurodytos teisės normos suponuoja išvadą, kad viešieji interesai yra ginami tik įstatymų nustatytais atvejais ir tik įstatymuose numatytiems subjektams kreipiantis į teismą. Tokia išvada sietina su tuo, jog pareiškėjas, kuris kreipiasi į teismą dėl viešojo intereso gynimo, gina ne jam pačiam priklausančią subjektinę teisę, o Lietuvos Respublikos Konstitucijos saugomą interesą, priklausančią visuomenei ar jos daliai. Viešojo intereso gynimu galimai daroma intervencija į susiformavusius teisinius santykius bei kitų asmenų subjektyvias teises, viešojo intereso gynimas pasižymi tam tikra specifika, *inter alia* (be kita ko) – **baigtiniu sąrašu subjektų galinčių kreiptis į teismą**, kad būtų apgintas viešasis interesas.

Lietuvos Respublikos juridinių asmenų registro išrašo duomenimis nustatyta, jog pareiškėjos asociacijos „SOS Šilutės medžiai“ tikslai: aplinkos apsauga, kultūros vertybių apsauga, viešojo intereso gynimas, visuomenės informavimas ir švietimas aplinkos apsaugos srityje; rūpinimasis bendruomenės veiklos teritorijos aplinka ir kt. Pareiškėjai skunde nekonkretizuoja subjektyvių teisių pažeidimą skundžiamu Statybos leidimu, tačiau siekia jį panaikinti gindama viešąjį interesą.

Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 27 straipsnio 24 dalyje numatyta, jog kreiptis į teismą dėl statybą leidžiančio dokumento galiojimo panaikinimo turi teisę asmenys, kurių teisės ir teisėti interesai pažeidžiami, šių asmenų skundų ar pranešimų pagrindu arba savo iniciatyva – Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Aplinkos ministerijos, Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos, Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos ar statinio saugos ir paskirties valstybinės priežiūros institucijos pagal kompetenciją. Jeigu pažeistas viešasis interesas, šios institucijos dėl viešojo intereso gynimo turi teisę kreiptis į prokuratūrą arba į teismą. Bylose dėl išduotų statybą leidžiančių dokumentų galiojimo panaikinimo atsakovais laikomi asmenys, pritarę statybą leidžiančio dokumento išdavimui, ir šiuos dokumentus išdavę subjektai. Teisėjų kolegija išanalizavusi Statybos įstatymo 27 straipsnio 24 dalį pažymi, jog subjektai dėl statybą leidžiančio dokumento galiojimo panaikinimo turi teisę į teismą kreiptis tik tie, kurių teisės ir teisėti interesai pažeidžiami ir šių asmenų skundų ar pranešimų pagrindu arba savo iniciatyva šioje teisės normoje išvardintos institucijos, tarp kurių nėra numatyta, kad dėl statybą leidžiančio dokumento galiojimo panaikinimo turėtų teisę kreiptis į teismą asociacijos. Teisės normoje nurodytos institucijos – Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Aplinkos

ministerijos, Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos, Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos ar statinio saugos ir paskirties valstybinės priežiūros institucijos skundų ar pranešimų pagrindu arba savo iniciatyva gali kreiptis į teismą dėl statybos leidimo panaikinimo, kiek tai yra susiję su šių institucijų kompetencija, ir taip pat numatyta, kad tik šios institucijos gali kreiptis į prokuratūrą ar teismą dėl viešojo intereso gynimo. Statybos įstatymas nesuteikia pareiškėjai – asociacijai kreiptis į teismą dėl statybos leidimo panaikinimo, ginant viešąjį interesą.

Pareiškėjai argumentuojant, jog ji gali inicijuoti ginčą remiantis Aplinkos apsaugos įstatymo 7 straipsnio 2 dalimi, nurodytina, jog šioje teisės normoje numatyta, kad suinteresuota visuomenė turi teisę Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo užginčijant sprendimų, veiksmų ar neveikimo aplinkos ir jos apsaugos bei gamtos išteklių naudojimo srityje materialinį ar procesinį teisėtumą. Aplinkos apsaugos įstatymo 1 straipsnio 22 punkte reglamentuota, jog *suinteresuota visuomenė* – vienas arba daugiau fizinių ar juridinių asmenų, kuriems daro arba gali daryti poveikį sprendimai, veiksmai ar neveikimas aplinkos ir jos apsaugos bei gamtos išteklių naudojimo srityje arba kurie yra suinteresuoti šių sprendimų procesu. Pagal įstatymo sąvoką asociacijos ir kiti viešieji juridiniai asmenys (išskyrus valstybės ar savivaldybės, jų institucijų įsteigtus juridinius asmenis), kurie įsteigti teisės aktų nustatyta tvarka ir skatina aplinkos apsaugą, visais atvejais laikomi suinteresuotais asmenimis. Teisėjų kolegija sutinka su atsakovės Šilutės savivaldybės administracijos argumentais, jog pareiškėja, kreipdamasi į teismą ir grįsdama savo teisę ginti viešąjį interesą aplinkos apsaugos srityje Orhuso konvencijos 9 straipsniu, privalėjo įrodyti, jog ginčijamo leidimo pagrindu vykdoma statyba patenka į Orhuso konvencijos I priedo 1-19 dalyse nurodytos veiklos rūšis tačiau šių sąlygų nepagrindė. Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2 dalis gali būti tiesiogiai taikoma tik sprendimams, veiksams ar neveikimui, patenkančiam į Orhuso konvencijos 6 straipsnio taikymo sritį, Orhuso konvencijos 6 straipsnis taikytinas priimant sprendimus, ar leisti Orhuso konvencijos I priede išvardytas planuojamos veiklos rūšis. Teismas sprendžia, jog pareiškėja negali grįsti savo teisės ginti viešąjį interesą Orhuso konvencijos 9 straipsnio 2 dalimi, nes ginčijamas atvejis dėl veiklos pobūdžio ir masto nepatenka į konvencijos 6 straipsnio veikimo sritį. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, taikydamas Orhuso konvencijos nuostatas yra konstatavęs, jog nevyriausybinė organizacija tam, kad ji būtų laikoma suinteresuota visuomene Orhuso konvencijos prasme, be kitų reikalavimų, taip pat turi padėti spręsti aplinkosaugos problemas, skatinti aplinkos apsaugą ir atitikti reikalavimus pagal nacionalinę teisę, veikti pagal nacionalinių įstatymų reikalavimus. Iš pareiškėjos atstovo paaiškinimų apie asociacijos veiklos pobūdį matyti, jog ji šių reikalavimų neatitinka.

Sprendžiant ar skundžiamas Statybos leidimas pažeidžia pareiškėjos ir jos narių subjektines teises ir teisėtus interesus, nurodytina, jog pareiškėja skunde neįvardija, kokias teises pasekmes jai sukelia skundžiamas Statybos leidimas, koku būdu asociacijos narių teisės pažeis atliekami statybos darbai. Pareiškėjai abstrakčiai argumentuojant, kad ji siekia aplinkos apsaugos tikslų ir teigiant, kad įgyvendinant Projektą bus padarytas poveikis aplinkai, tačiau skunde nenurodant argumentų, susijusių su aplinkos apsaugos klausimais, nenurodant, koku būdu žiedinės sankryžos įrengimas padarys neigiamą poveikį aplinkai, miestui, nėra pagrindo pripažinti jos teisių pažeidimą tuo aspektu. Pareiškėjos patikslinto skundo argumentai, kuriais ji grindžia Statybos leidimo neteisėtumą, yra susiję su procedūromis, priimant Statybos leidimą, o ne su aplinkos apsaugos klausimais (pvz., kad projektavimo užduotis yra nepatvirtinta, todėl jos pagrindu negalėjo būti rengiami projektai, nepatvirtintos projektavimo užduoties pagrindu projektuotojas parengė projektą, išdavė skundžiamą Statybos leidimą rekonstruoti ir kt.). Pareiškėja teigdamas, kad įrengiant žiedinę sankryžą, bus pašalinti medžiai, nepateikia įrodymų, dėl kokių priežasčių jie negali būti šalinami ir vietoj jų negalima atsodinti kitų želdinių. Teisėjų kolegija įvertinusi nurodytas aplinkybes,

sprendžia, jog pareiškėja nepagrindė savo (asociacijos) ir jos narių galimo teisių pažeidimo ir suinteresuotumo, susijusio su aplinkos apsauga, todėl nėra pagrindo spręsti, jog skundžiamas administracinis aktas tiesiogiai ar netiesiogiai gali paveikti pareiškėjos teisinį statusą, jo teises ir pareigas, teisėtus interesus.

Pareiškėja prašo kreiptis į Konstitucinį Teismą, jeigu kyla abejonė ar byloje taikytinos ABTĮ 5 straipsnio 3 dalies 2 punkto ir 55 straipsnio 1 dalies nuostatos, kiek jos tiesiogiai neužtikrina asmenų teisės kreiptis į teismą aplinkos apsaugos klausimais ginant viešąjį interesą, nepažeidžia Konstitucijos 54 straipsnio 1 dalies, 6 straipsnio ir 138 straipsnio 3 dalies, o taip pat Orhuso konvencijos ir Aplinkos apsaugos įstatymų nuostatų.

Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 110 straipsnio 2 dalį, ABTĮ 4 straipsnį tais atvejais, kai yra pagrindo manyti, kad įstatymas ar kitas teisinis aktas, kuris turėtų būti taikomas konkrečioje byloje, prieštarauja Konstitucijai, teismas sustabdo bylos nagrinėjimą ir kreipiasi į Konstitucinį Teismą, prašydamas spręsti ar šis įstatymas ar kitas teisinis aktas atitinka Konstituciją. Nagrinėjamoje byloje teismui nekyla abejonė dėl ABTĮ 5 straipsnio 3 dalies 2 punkto ir 55 straipsnio 1 dalies nuostatų taikymo, jų aiškumo ir atitikimo Konstitucijai, todėl nėra pagrindo tenkinti pareiškėjos prašymo kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl teisės aktų ištyrimo.

Nustatytų teisinių ir faktinių aplinkybių pagrindu, pareiškėjos skundas atmestinas kaip nepagrįstas, nes skundžiamas Statybos leidimas jai tiesiogiai nesukelia teises pasekmes ir nepažeidžia jos teisių ir pareigų ir ji negali inicijuoti ginčo teisme kaip subjektas, ginantis viešąjį interesą, vadovaudamasi ABTĮ 55 straipsnio 1 dalimi (ABTĮ 88 straipsnio 1 punktas). Nustačius, jog įstatymai nesuteikia pareiškėjai teisės kreiptis į teismą dėl skunde nurodomo viešojo intereso gynimo byla nutraukiama, tačiau nagrinėjamo atveju ginčas išspręstas įvertinus pačios pareiškėjos subjektyvų teisinį suinteresuotumą, todėl skundas atmestinas (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutartys: 2012 m. sausio 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁵²⁵-91/2012; 2017 m. sausio 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eAS-65-492/2017 ir kt.).

Pareiškėja asociacijos „SOS Šilutės medžiai“ 2020 m. sausio 14 d. prašymu prašo priteisti iš atsakovės 1193,00 Eur bylinėjimosi išlaidų už advokato teises paslaugas atlyginimą.

ABTĮ 40 straipsnio 1 dalis numato, kad proceso šalis, kurios naudai priimtas sprendimas, turi teisę gauti iš kitos šalies savo išlaidų atlyginimą. Pareiškėjos skundas atmestas, todėl patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimas nepriteistinas.

Teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 84-88 straipsniais,

n u s p r e n d ž i a :

patenkinti pareiškėjos prašymą ir atnaujinti praleistą skundo padavimo terminą, atmesti pareiškėjos asociacijos „SOS Šilutės medžiai“ patikslintą skundą dėl Šilutės rajono savivaldybės administracijos 2019 m. kovo 25 d. leidimo rekonstruoti statinį (-ius) Nr. LRS-37-190325-00012, išduoto Martyno Jankaus, Lauko, Miško, Sodo gatvių Šilutės mieste rekonstravimo projektui, panaikinimo,

netenkinti pareiškėjos prašymo dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteimo.

Sprendimas gali būti skundžiamas apeliacine tvarka per trisdešimt kalendorinių dienų nuo sprendimo paskelbimo dienos Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui, paduodant skundą Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmams.

Aušrelė Mažrimienė

Vida Stonkuvienė